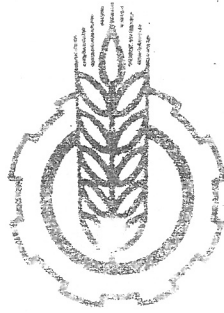

ЕКОНОМІКА

АПК

7'2001

**СПІВЗАСНОВНИКИ
ЖУРНАЛУ:**

- ◆ Міністерство аграрної політики України
- ◆ Державний комітет України по земельних ресурсах
- ◆ Республіканський акціонерний комерційний агропромисловий банк "Україна"
- ◆ Інститут аграрної економіки УААН
- ◆ Всеукраїнська Рада колективних сільськогосподарських підприємств
- ◆ Корпорація "Украгпроммбіржа"
- ◆ Компанія "Брати Карич"
- ◆ Аграрний інститут НВАТ "Агроінком"
- ◆ Українське виробниче об'єднання "Агромаш"
- ◆ Українське акціонерне товариство "Украгробізнес"
- ◆ Агропромисловий комбінат "Рось" (Київська область)
- ◆ Концерн "Украгросервіс"
- ◆ Національний аграрний університет
- ◆ Українська науково-виробнича асоціація з економіки агропромислового виробництва – "Економіка АПВ"

© Співзасновники журналу "Економіка АПК", 2001 р.

Виходить раз на місяць

Свідчення про реєстрацію КВ № 1923 від 10.04.96

Адреса редакції:
03127, Київ,
вул. Героїв Оборони, 8
Телефони: (044) 261-34-71,
266-05-19

ЕКОНОМІКА

АПВ

Міжнародний
науково-виробничий
журнал

7'2001(81)

ЗМІСТ

Аграрна реформа: здобутки і проблеми

<i>Ярчук М.М.</i> Основні напрями відновлення і розвитку цукробурякового виробництва в Україні.....	3
<i>Білик В.О., Болгарова Н.К.</i> Стратегія аграрної реформи та її реалізація.....	7
<i>Фурса А.В.</i> Державна підтримка аграрної реформи ...	11
<i>Борисова В.А.</i> Економіко-екологічні засади аграрного землекористування	16
<i>Вітвіцький В.В., Солохонок А.Л.</i> Харчова промисловість: стан і проблеми нормування праці	22
<i>Чигасов С.Г.</i> Концепція оцінки та управління якістю освітніх послуг професійно-технічного навчального закладу.....	25
<i>Дереча О.А., Малиновський А.С., Дажук М.А.</i> Ефективність систем захисту озимої пшениці з елементами біологізації в умовах радіоактивного забруднення	30
<i>Бабич М.М.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку фермерських господарств на Миколаївщині.....	33
<i>Цимбалюк Ю.А.</i> Збільшення обсягів виробництва картоплі в Україні	36
<i>Бей Н.О.</i> Створення нового еколого-економічного механізму ефективного функціонування тваринництва.....	37

Фінанси, кредит, податкова політика

<i>Сотніченко О.А.</i> Реформування податкового законодавства.....	41
<i>Ксенофонтов М.М.</i> Інформаційно-консультаційний супровід діяльності господарських структур в АПК Луганської області.....	46
<i>Бурковський І.Д.</i> МТС: стан та проблеми розвитку....	48
<i>Зубченко А.Г.</i> Резерви сільськогосподарського автотранспорту.....	51

ВІСНИК
ЕКОНОМІКИ
ПРОМІСЛОВОГО
ВІСНИК
ОДНІЙ ПИТАННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО

Головний редактор
П. САБЛУК

Заступник головного
редактора О. Крисальний

Члени редакційної колегії:

О. Боровик
П. Борщевський
П. Гайдучий
В. Галушко
М. Гладій
Б. Карич
Д. Карич
Ю. Коломієць
М. Лобас
Ю. Лузан
В. Месель-Веселяк
П. Міхєєв
О. Онищенко
В. Ситник
В. Ткаченко
О. Царенко
В. Шпак
В. Юрчишин

Наукові редактори:

В. Бойко
О. Булаво
М. Дем'яненко
М. Малік
Г. Падієцький
Л. Романова
М. Федько
О. Шпичак
В. Юрчишин

Редактори:

Р. Дейнега
Л. Ткач

Комп'ютерна верстка:

А. Ващенко

Віддруковано на техніці,
придбаній у фірмі
"Вікторія-Сервіс"

Тел. 261-91-06, 261-91-92
вул. Андрі Барбюса, 9а

Підписано до друку 24.07.2001.
Формат 70x106/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Фіз. друк, арк. 7,0.
Ук. друк, арк. 10,4. Тираж 735 прим.
Зам. № 121.

Віддруковано в ДОО
Інститут аграрної
економіки УААН
03127, м. Київ,
вул. Героїв Оборони, 8

<i>Суліменко Л.А., Данкевич А.Є.</i> Інвестування сільського господарства Житомирської області.....	57
<i>Левкіна Р.В.</i> Добрива як важливий резерв підвищення ефективності овочівництва.....	61
<i>Негребецька Л.А.</i> Моделі погашення позичок у кредитних спілках.....	63
<i>Касьяненко Н.М.</i> Страхування в сільськогосподарському виробництві.....	68
<i>Фоменко Л.В.</i> Організаційно-економічні засади раціонального господарювання.....	70
<i>Артикульна Г.Л.</i> Оптимізація структури корпоративного управління в акціонерних товариствах агропромислового комплексу.....	73
<i>Бреславець А.В.</i> Методологічні аспекти вивчення економічної ефективності діяльності ветеринарної медицини	77

Облік та аудит

<i>Гузар Б.С., Рибак С.М.</i> Облік землі, земельних і майнових паїв та їх оподаткування у фермерському господарстві	81
<i>Правдюк Н.Л.</i> Особливості обліку витрат на збут у сільському господарстві	85
<i>Бояр Іва О.А.</i> Особливості обліку витрат на утримання та експлуатацію машин і устаткування.....	88

Ціновий механізм і ціноутворення

<i>Шморгун Л.Г.</i> Зниження купівельної спроможності сільського господарства як наслідок диспаритету цін і спаду виробництва.....	91
--	----

Ринок в АПК

<i>Єрмаков О.Ю., Рибак О.В., Шумейко А.І.</i> Формування ринку плодів в Україні	94
<i>Лаврук О.С.</i> Формування ринку праці молоді	100
<i>Протченко О.О.</i> Виконання договорів постачання продукції молокопродуктового підкомплексу.....	103
<i>Муржи Г.Г.</i> Маркетинг у підвищенні конкурентоспроможності виробництва рису.....	106

Соціальний розвиток села

<i>Орлатий М.К., Калаєнов М.М.</i> Статут сільської територіальної громади як основа самоврядування	109
<i>Михайлова Л.І.</i> Особисті підсобні господарства населення: сутність, класифікація, ефективність	113
<i>Семишов П.М.</i> Опыт стимулирования труда в реформированном предприятии.....	119
<i>Бортник Т.І.</i> Соціально-психологічні аспекти підготовки висококваліфікованих менеджерів.....	121

Інформація та повідомлення

<i>Малік М., Шовкалюк В., Могильний О.</i> Становлення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в контексті євроінтеграційної перспективи в Україні ..	127
--	-----

УДК 631.16:658.14.012.2

Суліменко Л. А.
кандидат економічних наук, доцент
Данкевич А. Є.
студент IV курсу економічного факультету
Державна агроекологічна академія України

Інвестування сільського господарства Житомирської області

Трансформація нових агроформувань в ринкові умови – це складний і тривалий процес. Різка зміна механізму кредитного забезпечення, прискорена реструктуризація КСП з одночасним удосконаленням відносин власності, затяжний характер юридичного оформлення оренди паїв - ось основні проблеми аграріїв.

Як і в цілому по Україні, так і по області запроваджуються нові виробничі відносини, реструктуризуються сільськогосподарські підприємства, створюються нові ринкові форми господарювання, формується новий власник - господар землі, нові земельні відносини і ринок землі.

Відповідно до Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки" (3 грудня 1999 р.) в Житомирській області вже на початку року завершено процес роздержавлення та передачі земель у колективну власність (таблиця 1).

Таблиця 1

Структура сільськогосподарських підприємств Житомирської області станом на 20.11.2000 року.

Види сільськогосподарських підприємств	Кількість	Структура, %
Всього сільськогосподарських підприємств, в т.ч.	741	100
Товариства з обмеженою відповідальністю	301	40.6
Приватно-орендні підприємства	235	31.7
Сільськогосподарські виробничі кооперативи	100	13.5
Акціонерні товариства	34	4.6
Селянсько-фермерські господарства (розмір яких більше 35 га)	71	9.6

В області створено 741 сільськогосподарське підприємство, серед яких найбільшу питому вагу - 41% займають товариства з обмеженою відповідальністю, 25 та 32% приватно-орендних підприємства. Угоди оренди в умовах нових

реформування уклали 83% власників земельних часток (паїв), 239 тисяч селян вперше отримали майже 35 млн. грн. рентних платежів. Середній розмір земельного паю становить 3,29 га, орендна плата за 1 гектар-72,9 грн., вартість одного земельного сертифікату з урахуванням коефіцієнту 2,07 складає 25 тис. 585 грн. Серед форм орендної плати за землю переважає натуральна, яка складає 85%, відробіткова - 14%, грошова - 1%. На сьогоднішній день господарства Житомирської області мають значний економічний потенціал, який є передумовою для залучення інвестицій. Перш за все, це вигідне географічне розташування та значні поклади корисних копалин. Серед них-облицювальний камінь, мармур, самоцвіти, сировина для металургії та будівельної промисловості, вапняки, керамічна глина та інші. Але найбільше багатство області - це земельні ресурси.

Житомирщина займає одне з провідних місць в країні щодо вирощування зернових культур, цукрових буряків, виробництва молока, м'яса, хмелю, льону.

За даними статистики в 2000 році обсяг валової продукції сільського господарства по області зріс на 2,1 % порівняно з 1999 роком. Таке зростання досягнуто за рахунок збільшення обсягів виробництва в господарствах населення на 11,2 %. Збитковість господарств зменшилась на 130 млн. грн. або більше ніж в 3 рази. В рослинництві рівень рентабельності склав 38% проти 1,3% в 1999 році.

Загальною проблемою для більшості суб'єктів господарювання залишаються труднощі в отриманні кредитів та залученні інвестицій, вкрай необхідних для матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських робіт. Враховуючи те, що 96 % сільськогосподарських підприємств в 1999 році мали пасивне сальдо та майже у 9 разів меншу платоспроможність від оптимальної, банки під різним мотивом відмовляються від кредитування сільгосподарських виробників або зводять його до мінімуму.

Таблиця 2

Ставки за кредитами, наданими банками України в 2000 році.

Термін, на який видається кредит	Вартість кредиту, %
Позики в національній валюті	
до 1 місяця	47,5
від 1 до 3-х місяців	37,8
від 3-х до 6-ти місяців	43,4
від 6-ти місяців до 1 року	41,7
понад рік	29,6
Кредити в іноземній валюті	
від 6-ти місяців до 1 року	16,6
понад рік	12,7

Відповідно до зміни на протязі року облікової ставки НБУ, змінювались і середньозважені середні ставки за кредитами, наданими банками, як в національній валюті (середній рівень у листопаді становив 42,3 % проти 62 % у січні минулого року), так і в іноземній (16,6 % проти 19 %).

Таблиця 3

Заборгованість за довгостроковими та короткостроковими позиками в розрізі галузей економіки станом на 01.12.2000 р. в Житомирській області /млн. грн./

Галузь економіки	Всього заборгованість по позиках		В т. ч.			
			За короткостроковими		За довгостроковими	
	сума	%	сума	%	сума	%
Промисловість	48,8	45,2	34,2	41,5	14,6	57,3
Торгівля	40,5	37,6	37,3	45,2	3,2	12,5
Транспорт	4,1	3,8	0,5	0,6	3,6	14,1
Будівництво	3,2	3,0	3,2	3,9	-	-
Сільське господарство	8,5	7,8	6,0	7,3	2,5	9,8
Інші галузі	2,8	2,6	1,2	1,5	1,6	6,3

При існуючій фінансово-кредитній системі 65% сільськогосподарських підприємств взагалі втратили доступ до кредитів, так як через низьку можливість застави вони виявились непривабливими для кредитування.

Слід відверто визнати, що існуюча фінансово-кредитна система недосконала і не служить інтересам сільськогосподарського виробника. Вона орієнтована на галузі з відносно швидким обігом капіталу. Високі відсоткові ставки та умови кредитування не дають змоги селянам працювати на рівні з підприємцями інших галузей народного господарства.

Існуючі правові механізми володіння, користування і розпорядження земельними ресурсами не забезпечують включення землі в економічний обіг, незважаючи на те, що вона є основним засобом виробництва в сільському господарстві. Тому нині назріла потреба у законодавчому врегулюванні земельних відносин, що полягає в створенні відповідної законодавчої бази, системи реєстрації землі та удосконалення кадастрової оцінки землі.

Новий Земельний кодекс України має базуватись на:

- 1) широкому розвитку приватного землекористування;
- 2) гарантування державою прав на землю фізичних і юридичних осіб;
- 3) розв'язання проблеми іпотеки землі;
- 4) здійснення державного управління земельними ресурсами і землекористування із застосуванням економічних методів;
- 5) активного розвитку орендних земельних відносин.

Актуальним питанням на сьогодні є грошова оцінка землі, оскільки існуюча не відповідає ринковій вартості, а продиктована і регулюється державними органами. Індксація земель сільсько-господарського призначення у 2,07 рази лише частково змінює ситуацію, так як враховує лише загальну інфляцію. На наш погляд при взятті землі на облік потрібно визначити реальний рівень її ціни на підставі якісних характеристик земельних площ і рівня світових цін на пшеницю. Об'єктивна оцінка землі дає можливість достовірно обліковувати землю.

Одним із шляхів вирішення проблеми нестачі коштів є залучення іноземних інвестицій. З початку року в економіку Житомирської області було залучено 16 іноземних інвестицій. Загальний обсяг інвестування склав 5,9 млн. доларів США, що в 28 разів більше ніж за аналогічний період 1999 року та в 12,6 разів більше ніж за

весь 1999 рік. Із загальної кількості інвестицій 12 - внесено у вигляді технологічного обладнання та майна на загальну суму 4,3 млн. дол. або 73,3%, решта - внесено у вигляді грошових внесків у сумі 1,6 млн. дол., що складає 26,7 %. Інвестування здійснювали підприємці 5 країн світу. Найбільші обсяги інвестицій надійшли із США – 2,6 млн. дол. (44%), Британських Віргінських островів – 1,3 млн. дол. (22%) та Швейцарії – 1,03 млн. дол. США (17,5%). Іноземні партнери вкладають свої кошти в гірничо-видобувну, паперову, хімічну промисловість. Сільське господарство внаслідок своєї неспроможності забезпечити повернення позичкових коштів лишається осторонь.

Важливу роль в інвестуванні сільського господарства відіграє Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Житомирській області" (від 3 грудня 1999 р. N 1276). На територіях де склалися несприятливі соціально-економічні та екологічні умови, цей закон запроваджує спеціальний режим інвестиційної діяльності, який передбачає введення додаткових пільг, здійснення ряду заходів спрямованих на зміну структури підприємств, системи їх управління, на фінансове оздоровлення.

Основна мета закону - залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва для збереження існуючих та створення нових робочих місць, впровадження нових технологій, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення обсягів високоякісних товарів та послуг, створення сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури, ефективного використання природних ресурсів, відновлення радіаційно забруднених земель, впровадження передових сільськогосподарських технологій. Спеціальний режим інвестиційної діяльності запроваджується на територіях пріоритетного розвитку з 1 січня 2000 року і діє протягом 30 років, держава виступає гарантом дотримання умов діяльності.

До територій пріоритетного розвитку належать у своїх адміністративно-територіальних межах міста Бердичів, Коростень, а також Коростенський, Новоград-Волинський, Лугинський, Народицький, Овруцький, Олевський, Малинський, Смільчинський, Володарсько-Волинський райони.

Підприємствами територій пріоритетного розвитку з моменту прийняття закону розроблено 73 інвестиційні проекти, загальною вартістю 420 млн. дол. США. Вже готові до впровадження 10 інвестиційних проектів, ще 20 підприємств проводять переговори з інвесторами.

Спеціальний режим застосовується до інвестиційних проектів вартістю не менше:

200 тис. доларів США – у сільському господарстві, харчовій промисловості, текстильній промисловості, обробленні деревини та виробництві виробів з деревини, целюлозно-паперовій промисловості, виробництві меблів, виробництві готового одягу та хутра, охороні здоров'я, освіті;

300 тис. доларів США - у будівництві;

500 тис. доларів США - у добувній промисловості, хімічному виробництві, виробництві виробів з мінеральних матеріалів, виробництві машин та устаткування, транспорті.

Важливими пільгами цього закону є звільнення від:

- 1) ввізного мита на матеріали, сировину, устаткування, обладнання, спрямовані на цільове використання в інвестиційних проектах;
- 2) оподаткування податком на додану вартість на період реалізації

інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років,

3) на три роки від оподаткування прибутку (у частині, одержаній від освоєння інвестицій, прибуток таких підприємств, з четвертого по шостий рік включно, оподатковується за ставкою у розмірі 50 відсотків;

4) від плати за землю на період освоєння земельної ділянки.

Однією із умов для залучення інвестицій в сільське господарство є розвиток інфраструктури ринку біржу. Так, за 2000 рік на Житомирській товарній аграрно-промисловій біржі було укладено понад 900 угод на загальну суму 43,2 млн. грн., сільгосподарські виробники отримали під майбутній урожай 12,3 млн. грн. бюджетних коштів, 7,1 млн. грн. від реалізації зерна.

Отже, розвиток інфраструктури ринку, прийняття нового земельного Кодексу, вирішення питання іпотеки землі, удосконалення фінансово-кредитної системи буде сприяти ефективності використання земельних ресурсів, створенню нових робочих місць, відновленню радіаційно забруднених земель, впровадженню нових сільськогосподарських технологій та активному залученню інвестицій в сільське господарство.

Рекомендована література

1. Суліменко Л. А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств Житомирської області та удосконалення обліку валютних коштів / Л. А. Суліменко, А. Є. Данкевич // Вісник ДААУ. – 2000. – № 1. – С. 184–189.

2. Суліменко Л. А. Аналіз господарської діяльності та перспективи розвитку фермерських господарств Житомирської області / Л. А. Суліменко, А. Є. Данкевич // Вісник ДААУ. – 2000. – № 2. – С. 185–188.

3. Суліменко Л. А. Еколого-економічні проблеми використання землі в нових умовах господарювання / Л. А. Суліменко, А. Є. Данкевич // Вісник ДААУ. – 2001. – № 1. – С. 275–278.

4. Суліменко Л.А. Данкевич А.Є. До питання щодо грошової оцінки землі // Вісник ЖІТІ. - 2001.- № 13. - С. 46-47

5. Суліменко Л.А. Данкевич А.Є. Проблеми виробництва екологічно чистої продукції на радіаційно забруднених територіях Житомирської області// Агроінком. - 2001. - № 8-12. - С. 24-26

6. Суліменко Л.А. Данкевич А.Є. Технологічні особливості інтенсифікації виробництва озимої пшениці // Агроінком. - 2001. - № 4-6. - С. 45-47.